

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 468/2023-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou, Malacká cesta 2, Pezinok, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (pôvodne Okresného súdu Bratislava I) v konaní sp. zn. B1-24C/210/2008 (pôvodne sp. zn. 24C/210/2008) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV (pôvodne Okresného súdu Bratislava I) v konaní sp. zn. B1-24C/210/2008 (pôvodne sp. zn. 24C/210/2008) **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje** v konaní sp. zn. B1-24C/210/2008 **konať** bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **5 000 eur**, ktoré mu **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **442,38 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 11. septembra 2023 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny

základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhoval prikázať mestskému súdu vo veci konať bez zbytočných prietáhov, priznať finančné zadosťučinenie 6 500 eur a náhradu trov konania.

II.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ (pôvodná žalobkyňa [REDACTED]) sa žalobou doručenu Okresnému súdu Bratislava I 10. novembra 2008 domáhal zaplataenia 84 758,90 eur s príslušenstvom proti Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky z titulu náhrady škody, ktorá spočívala v nesprávnom úradnom postupe Okresného súdu Bratislava III v civilných konaniach sp. zn. 42Rob/17/04 a sp. zn. 42Rob/33/04.

3. Okresný súd Bratislava I rozsudkom sp. zn. 24C/210/2008 z 19. augusta 2014 žalobu zamietol. Sťažovateľ proti rozsudku okresného súdu podal odvolanie z dôvodu, že okresný súd rozhodol o žalobe na pojednávaní, na ktoré nebol riadnym spôsobom predvolaný. Krajský súd v Bratislave uznesením sp. zn. 9Co/143/2022 z 31. mája 2023 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie s odôvodnením, že z potvrdenia o prepustení z výkonu väzby je zrejmé, že sťažovateľ bol v období od 12. apríla 2014 do 15. januára 2015 vo výkone väzby. Krajský súd tak považoval za preukázané, že v čase doručovania predvolania sa sťažovateľ nezdržoval na adrese doručenia, a tým nemohla nastať fikcia doručenia.

4. Dňa 1. júna 2023 nadobudol účinnosť zákon č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov (tzv. nová súdna mapa), ktorým bol v čl. VIII zmenený aj zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvody súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 371/2004 Z. z.“). Podľa § 18n ods. 2 písm. d) zákona č. 371/2004 Z. z. v znení účinnom od 1. júna 2023 prechádza výkon súdnictva z Okresného súdu Bratislava I na Mestský súd Bratislava IV.

5. Konanie je v súčasnosti vedené na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B1-24C/210/2008.

6. Sťažovateľ namietal celkovú dĺžku konania v trvaní viac ako 11 rokov bez meritórneho rozhodnutia. Podľa názoru sťažovateľa okresný súd v namietanom konaní nepostupoval v zmysle čl. 17 Civilného sporového poriadku. Z dôvodu, že sťažnosť pre nečinnosť podľa § 62 ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nemožno považovať v extrémne dlhom konaní za účinný prostriedok nápravy [rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 8. 10. 2013 vo veci Bednár proti Slovenskej republiky, sťažnosť č. 64023/09], v namietanom konaní ju preto nevyužil. Ďalej tvrdil, že konanie má pre neho mimoriadny význam, a zároveň je toho názoru, že veci týkajúce sa odškodnenia za zbytočné prietahy v kompenzačných veciach by sa mali posudzovať prísnejšie.

7. Ústavný súd uznesením sp. zn. III. ÚS 468/2023 z 28. septembra 2023 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu. Mestský súd na výzvu ústavného súdu z 5. októbra 2023 nereagoval.

III.

8. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako k čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru) už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 48 ods. 2 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Ústavný súd (obdobne ako ESLP) prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (rozsudok ESLP z 30. 3. 2023 vo veci Roth Neved'alová proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 50525/21, bod 11, obdobne nález IV. ÚS 465/2022).

10. Predmetom konania je žaloba o zaplatenie 84 758,90 eur s príslušenstvom z titulu náhrady škody pre nesprávny úradný postup. Rozhodovanie o náhrade škody, za ktorú zodpovedá štát, tvorí bežnú súčasť rozhodovacej praxe všeobecných súdov. Vec sťažovateľa nemožno hodnotiť ako právne zložitú (III. ÚS 293/2023). Samotná skutočnosť, že predmetom nesprávneho úradného postupu bol postup súdu preskúmaný spor len zjednodušuje, pretože súd najlepšie pozná svoje postupy (III. ÚS 289/2022).

11. Ústavný súd hodnotil celkovú dĺžku konania od doručenia žaloby na okresný súd (10. novembra 2008) v trvaní viac ako 11 rokov. Okresný súd po viac ako 6 rokov žalobu zamietol (rozsudok z 19. augusta 2014), no tento rozsudok pre procesné pochybenie v odvolacom konaní neobstal a bol zrušený.

12. Trvanie súdneho sporu (viac ako 11 rokov) výrazne vybočilo z rámca požiadavky dosiahnutia právoplatného rozhodnutia vo veci v primeranej lehote. Nečinnosťou okresného súdu (mestského súdu) došlo v namietanom konaní k extrémnym priet'ahom. Procesné pochybenie pri prvom meritórnom rozhodovaní ide na vrub okresnému súdu včítane dĺžky konania na odvolacom súde. Ústavným súdom posúdené okolnosti zjavne odôvodňujú, aby vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z dôvodu, že mestský súd na výzvu ústavného súdu z 5. októbra 2023 nereagoval a ústavnému súdu nie je zrejmý ďalší procesný postup mestského súdu, ústavný súd doplnil ochranu aj o uloženie príkazu mestskému súdu vo veci konať bez zbytočných priet'ahov [čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

IV.

13. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

14. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia 6 500 eur. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu namietaného porušenia (III. ÚS 189/2023). O takýto prípad bez pochybnosti ide aj v preskúmvanej veci. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, predmet posudzovaného konania, povahu a význam dotknutých práv, namietanú dĺžku konania, ako aj vlastnú judikatúru týkajúcu sa výšky priznávaného finančného zadosťučinenia (III. ÚS 336/2021, III. ÚS 590/2022, III. ÚS 108/2023), ústavný súd považoval za spravodlivé priznať sťažovateľovi 5 000 eur [§ 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde].

15. Ústavný súd priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde v celkovej sume 442,38 eur. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2023 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie sťažnosti).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. decembra 2023

Robert Šorl
predseda senátu